

Sygn. akt II CSK 703/18

POSTANOWIENIE

Dnia 28 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa J. R.
przeciwko [...] Szpitalowi [...] w S.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 28 czerwca 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 9 maja 2018 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) oddala wniosek adw. I. Z. o przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

J. R. domagał się zasądzenia na swoją rzecz od [...] Szpitala [...] w S. (obecnie [...] Szpitala [...] w S., dalej – „Szpital”) kwoty 200.000 zł z tytułu zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami oraz 17.600 zł jako sumy potrzebnej na koszty swojego leczenia. Roszczenia swe wiązał z zastosowaniem wobec niego na Oddziale Anestezjologii, Reanimacji i Intensywnej Terapii Szpitala przymusu bezpośredniego (unieruchomienie pasami skózanymi), zamiast zastosowania środków farmakologicznych, w wyniku czego doznał poważnych obrażeń ciała.

Wyrokiem z dnia 10 października 2017 r. Sąd Okręgowy w S. oddalił powództwo, a wyrokiem z dnia 9 maja 2018 r. Sąd Apelacyjny w [...] zmienił wyrok Sądu Okręgowego tylko co do kosztów i oddalił apelację powoda w pozostałym zakresie.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, powód wskazał przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W jego ocenie, skarga jest oczywiście uzasadniona wobec rażącego naruszenia art. 430 w związku z art. 415 k.c. w związku z art. 3 Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 listopada 1950 r. w związku z art. 40 oraz art. 41 ust. 1 Konstytucji RP, polegającym na uznaniu, że stosowanie środków przymusu bezpośredniego wobec powoda bez podstawy prawnej i faktycznej nie stanowi działania bezprawnego i że nie istniał związek przyczynowy pomiędzy obrażeniami powstałymi u powoda a zastosowaniem środków przymusu bezpośredniego, podczas gdy w sprawach dotyczących nieprawidłowo udzielonych świadczeń zdrowotnych wystarczające jest ustalenie możliwości istnienia związku przyczynowego w stopniu wysoce prawdopodobnym, a ponadto zastosowanie środków przymusu bezpośredniego nie miało żadnych podstaw, nastąpiło „wbrew wszelkim procedurom”, w sposób niewspółmierny i zbyt inwazyjny, i naruszało art. 3 ww. Konwencji, który zakazuje tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania, jak i jego odpowiedniki w Konstytucji RP (art. 40 i art. 41 ust. 1).

Oczywistą zasadność skargi powód wiąże także z naruszeniem przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 233 § 1 w związku

z art. 391 oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c. przez przyjęcie za własne ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego, bez jakichkolwiek merytorycznych rozważań w tej kwestii w sytuacji, w której zarzuty apelacji obejmowały przede wszystkim sprzeczność ustaleń Sądu pierwszej instancji ze zgromadzonym materiałem dowodowym, co skutkowało tym, że zarzuty apelacyjne w ten sposób nie zostały rozpoznane, oraz art. 378 § 1 w związku z art. 380 w związku z art. 382 k.p.c. przez pominięcie wniosku dowodowego o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych sądowych z zakresu chirurgii i anestezjologii na okoliczność, czy stosowane wobec powoda leczenie farmakologiczne było prawidłowe oraz czy skutek stosowania przymusu bezpośredniego mogło dojść do obrażeń ciała, których doznał powód, podczas gdy przeprowadzenie tego dowodu na etapie postępowania odwoławczego miało istotne znaczenie dla podjęcia prawidłowego i sprawiedliwego rozstrzygnięcia oraz było uzasadnione ze względu na ekonomikę procesową.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 r., III CSK 198/15, nie publ., z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, nie publ., z dnia 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, nie publ., z dnia 27 października 2016 r., III CSK 217/16, nie publ., z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, nie publ., z dnia 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, nie publ., z dnia 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, nie publ., z dnia 5 października 2018 r., V CSK 168/18, nie publ.).

Skarżący nie wykazał, by kwestionowane przezeń orzeczenie dotknięte było tego rodzaju nieprawidłowościami.

Pominał stanowisko Sądu Apelacyjnego, że brak możliwości zastosowania w sprawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (obecnie tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 1878 ze zm.), nie oznacza, iż stosowanie przymusu bezpośredniego w trakcie leczenia pacjentów jest zawsze bezprawne. Jeżeli bowiem – jak w okolicznościach niniejszej sprawy - jest on stosowany w celu ratowania życia i zdrowia pacjenta, możliwe jest skuteczne powołanie się na pozakodeksowy kontratyp wyłączający bezprawność zachowania, do którego *per analogiam* należy stosować przepisy o stanie wyższej konieczności (art. 424 k.c.). Stanowisko to nie zostało zakwestionowane w ramach podstaw kasacyjnych, którymi Sąd Najwyższy jest związany (por. art. 398¹³ § 1 k.p.c.). Sąd odwoławczy wyjaśnił też, że uchylenie bezprawności na tej podstawie było uzależnione jedynie od tego, czy istniały rzeczywiste wskazania medyczne do jego zastosowania - co *in casu* potwierdza jednoznaczna opinia C. [...] (dalej – „Instytut”) - oraz od tego, czy przymus miał charakter proporcjonalny, adekwatny do wynikających z tych wskazań potrzeb, a materiał procesowy nie dostarcza podstaw uzasadniających tezę przeciwną.

Wbrew zarzutom powoda Sąd Apelacyjny obszernie i przekonująco wyjaśnił też, dlaczego nie znalazł w materiale procesowym żadnego dowodu, w oparciu o który możliwe byłoby ustalenie faktów świadczących o zaistnieniu – w stopniu wysoce prawdopodobnym - związku przyczynowego między wskazywanymi przez powoda obrażeniami ciała, a zastosowaniem wobec niego przymusu bezpośredniego w dniach 2 i 3 lutego 2009 r. (por. s. 15-18 uzasadnienia). Istotne znaczenie w tym kontekście przypisał także opinii Instytutu, w której jednoznacznie stwierdzono, że przedmiotowe obrażenia nie powstały w czasie stosowania przymusu bezpośredniego.

Twierdzenia o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie uzasadniają także podniesione zarzuty naruszenia przepisów postępowania. Wbrew wywodom powoda należy twierdzić, że Sąd Apelacyjny obszernie i wyczerpująco ustosunkował się do zarzutów apelacyjnych zmierzających do zakwestionowania zgodności ustaleń Sądu pierwszej instancji ze zgromadzonym materiałem dowodowym. Wyjaśnił również, dlaczego uznał za bezzasadne dopuszczenie wnioskowanego przez powoda dowodu z opinii biegłych sądowych z zakresu chirurgii i anestezjologii na okoliczność, czy stosowane wobec powoda leczenie farmakologiczne było prawidłowe oraz czy skutek stosowania przymusu bezpośredniego mogło dojść do obrażeń ciała, których doznał powód, wskazując w szczególności, że w opinii Instytutu jednoznacznie stwierdzono, iż uszczerbki wskazywane przez powoda nie mogły powstać w czasie stosowania wobec niego przymusu bezpośredniego na Oddziale Anestezjologii, Reanimacji i Intensywnej Terapii Szpitala. Na stanowisko Instytutu co do prawidłowości stosowanego wobec powoda leczenia farmakologicznego wskazywał zaś już Sąd Okręgowy, poświęcając tej kwestii wzmożoną uwagę (por. s. 6-7 uzasadnienia Sądu Apelacyjnego).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Sąd Najwyższy oddalił wniosek adw. I. Z. o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego z urzędu, wobec niezawarcia w treści wniosku wymaganego przez § 3 rozporządzenia z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z

urzędu (Dz. U. z 2016 r. poz. 1714 ze zm.) oświadczenia, że koszty te nie zostały pokryte w całości albo w części. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że złożenie oświadczenia o nieopłaceniu należnego pełnomocnikowi wynagrodzenia jest obligatoryjnym elementem wniosku, a jego brak wywołuje skutki materialnoprawne w postaci utraty prawa do wynagrodzenia (por.m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2012 r., V CZ 133/11, nie publ., z dnia 20 marca 2015 r., II CZ 108/14, nie publ., z dnia 10 stycznia 2018 r., I CSK 529/17, nie publ., z dnia 11 maja 2018 r., I CSK 813/17, nie publ., z dnia 25 czerwca 2018 r., V CSK 57/18, nie publ.; wyroki Sądu Najwyższego z dnia 19 kwietnia 2012 r., IV CSK 384/11, niepubl. i z dnia 10 stycznia 2017 r., V CSK 228/16, nie publ.).

jw

[aw]